

JIP

**Lag
om ändring i rättegångsbalken;**

SFS 1976: 560

Utkom från trycket
den 13 juli 1976

utfärdad den 10 juni 1976.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrives i fråga om rättegångsbalken
dels att 2 kap. 4 §, 4 kap. 5, 6 och 8 §§, 29 kap. 1, 3, 4 och 7 §§ samt 30
kap. 7 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i balken skall införas två nya paragrafer, 2 kap. 4 a § och 4 kap.
7 §, av nedan angivna lydelse.

2 kap.

4 §² Hovrätt är domför med fyra lagfarna domare. Flera än fem lagfarna
domare må ej sitta i rätten.

¹Prop. 1975/76:153 och 191, JuU 44 och 47, rskr 396.

²Senaste lydelse 1974:573.

I brottmål är hovrätten dock domför med tre lagfarna domare och två nämndemän. Flera än fyra lagfarna domare och tre nämndemän må ej sitta i rätten. Förekommer ej anledning att döma till svårare straff än böter, är hovrätten domför även med den sammansättning som sägs i första stycket. Detsamma gäller vid handläggning, som ej sker vid huvudförhandling.

Regeringen bestämmer, i vilken omfattning åtgärd, som avser allenast måls beredande, må vidtagas av en lagfaren domare i hovrätten eller av tjänsteman vid denna.

4 a § I hovrätts domkrets skola för hovrätten finnas nämndemän till det antal, som föreskrives av regeringen.

Hovrätten fördelar tjänstgöringen mellan nämndemännen efter samråd med dem.

4 kap.

5 §³ Nämndeman utses genom val.

Hör till domsaga mer än en kommun, fördelar tingsrätten antalet nämndemän mellan kommunerna i förhållande till deras folkmängd, varvid iakttages att varje kommun skall utse ett jämnt antal nämndemän.

Regeringen fastställer för varje län inom hovrätts domkrets eller, om del av län ingår i hovrätts domkrets, för sådan del det antal nämndemän i hovrätt som skall utses.

Vart tredje år väljes halva antalet nämndemän inom domkretsen.

Då nämndeman skall väljas, skall rätten göra anmälan därom till den som har att föranstalta om valet.

6 §⁴ Valbar till nämndeman är myndig svensk medborgare, som är kyrkobokförd i kommunen eller, i fråga om nämndeman i hovrätt, i länet eller den del därav som hör till hovrätten, och ej fyllt sjuttio år. Lagfaren domare, befattningshavare vid domstol, åklagare, polisman eller advokat eller den som eljest har till yrke att föra andras talan inför rätta må ej vara nämndeman.

Ej må någon samtidigt vara nämndeman i hovrätt och tingsrätt.

Ej må annan vägra att mottaga uppdrag som nämndeman än den som fyllt sextio år eller eljest uppgiver giltigt hinder. Den som avgått som nämndeman vare ej skyldig att åter inträda förrän efter sex år.

Rätten prövar självmant den valdes behörighet.

7 §⁵ Val av nämndeman i tingsrätt förrättas av kommunfullmäktige.

Val av nämndeman i hovrätt förrättas av landstinget eller, om i länet finns kommun som ej ingår i landstingskommun, av landstinget och kommunfullmäktige med den fördelning dem emellan som länsstyrelsen bestämmer efter befolkningstalen. I Gotlands län förrättas valet av kommunfullmäktige i Gotlands kommun.

³Senaste lydelse 1975:1288.

⁴Senaste lydelse 1975:1288.

⁵Förutvarande 7 § upphävd genom 1975:1288.

Valet skall vara proportionellt, om det begäres av minst så många väljande som motsvarar det tal, vilket erhålles, då samtliga väljandes antal delas med det antal personer valet avser, ökat med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val är särskilt föreskrivet.

8 §⁶ Nämndeman väljes för sex år, dock äge han avgå efter två år. Visar nämndeman giltigt hinder, må rätten även tidigare entlediga honom. Nämndeman, som fyllt sextio år, äge ock avgå ur nämnden. Upphör nämndeman att vara valbar, vare uppdraget förfallet; dock må den som uppnått sjuttio års ålder utan hinder därav tjänstgöra vid fortsatt behandling av mål, i vars handläggning han förut deltagit.

Avgår nämndeman under tjänstgöringstiden, utses ny nämndeman för återstående tid. Ändras antalet nämndemän inom domsagan eller länet får nytillträdande nämndeman utses för kortare tid än som följer av första stycket.

29 kap.

1 §⁷ Yppas vid överläggning till dom eller beslut skiljaktiga meningar, skall omröstning ske.

I tingsrätt skall, om nämnd har säte i rätten först ordföranden och, om ytterligare en lagfaren domare sitter i rätten, sedan denne säga sin mening. Ordföranden inhämta därefter nämndens mening.

Vid omröstning i annat fall skall den yngste i rätten först yttra sig och sedan var efter annan, såsom de hava säte i rätten. Har målet beretts av viss ledamot, säge han först sin mening. I hovrätt skall dock, om nämndemän ingå i rätten, dessa sist säga sin mening.

Envar ange de skäl, varå han grundar sin mening.

3 §⁸ Yppas i tingsrätt, då rätten består av en lagfaren domare och nämnd, annan mening än ordförandens och förena sig minst fyra eller, då i nämnden äro endast fyra, minst tre nämndemän om skälen och slutet, gälle nämndens mening; i annat fall gälle ordförandens.

Yppas, då tingsrätten består av två lagfarna domare och nämnd, annan mening än sådan som omfattas av de lagfarna domarna och förena sig, när sex sitta i nämnden, minst fem och eljest minst fyra nämndemän om skälen och slutet, gälle nämndens mening. I annat fall gälle den mening som omfattas av de lagfarna domarna. Förena sig dessa ej om en mening, gälle av deras meningar den som biträdades av de flesta av nämndemännen eller, om lika många biträda vardera meningen, den som är lindrigast; kan ej någon mening anses som lindrigare, gälle ordförandens. Om det erfordras, sker i fall som nu avses fortsatt omröstning inom nämnden för att utröna hur många som biträda vardera meningen.

Vid omröstning i annat fall gälle den mening, som omfattas av mer än hälften av ledamöterna. Har någon mening erhållit hälften av rösterna och

⁶Senaste lydelse 1975: 1288.

⁷Senaste lydelse 1975: 1288.

⁸Senaste lydelse 1975: 1288.

är denna den lindrigaste, gälla den mening; vid särskild omröstning, huruvida villkorlig dom skall meddelas eller skyddstillsyn, ungdomsfängelse eller internering ådömas eller förordnande meddelas om överlämnande till särskild vård, så ock eljest, då ej någon mening kan anses som lindrigare, gälla dock den mening, som erhållit hälften av rösterna och bland dem ordförändens.

4 §⁹ Yppas vid omröstning, som avses i 3 § tredje stycket, flera än två meningar, utan att någon skall gälla, skola de röster, som äro ogynnsammast för den tilltalade, sammanläggas med de för honom därefter minst förmånliga och, om det erfordras, sammanläggningen fortsätts efter samma grund, till dess någon mening skall gälla; kan ej någon mening anses som ogynnsammare för den tilltalade, gälla den mening, för vilken rösterna äro flera än för annan, eller, om för flera meningar rösterna äro lika många, den som biträts av den främste bland dem, som röstat för någon av dessa meningar.

7 § Har nämnden enligt 3 § ensam bestämt rättens avgörande, svare för detta envar nämndeman, som med sin röst bidragit därtill.

30 kap.

7 §¹⁰ Innan dom beslutas, skall överläggning hållas. Ingå nämndemän i rätten, framställe ordföranden eller, om målet beretts av annan lagfaren domare, denne saken och vad lag stadgar därom.

Då huvudförhandling ägt rum, skall samma eller sist nästa helgfria dag överläggning hållas och, om det kan ske, dom beslutas och avkunnas. Finnes rådrum för domens beslutande eller avfattande oundgängligen erforderligt, må rätten besluta anstånd därmed; domen skall dock, om ej synnerligt hinder möter, skriftligen avfattas och meddelas, då den tilltalade är häktad, inom en vecka och i annat fall inom två veckor efter förhandlingens avslutande. Avkunnas ej domen vid huvudförhandlingen, skall den avkunnas vid annat rättens sammanträde eller ock meddelas genom att den hålles tillgänglig å rättens kansli; vid huvudförhandlingen skall underrättelse givas om tiden och sättet för domens meddelande.

Avgöres mål utan huvudförhandling, skall, så snart ske kan, överläggning hållas samt domen beslutas, skriftligen avfattas och meddelas. Meddelandet skall ske genom att domen hålles tillgänglig å rättens kansli. Underrättelse om tiden för meddelandet skall senast samma dag avsändas till parterna.

Avkunnande av dom må ske genom återgivande av domslutet och skälen jämte meddelande av fullföljdshänvisning.

Har skiljaktig mening förekommit, skall denna meddelas parterna på samma tid och sätt som domen.

När mål avgjorts, skall skriftlig underrättelse om utgången i målet snarast givas den tilltalade.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1977. I mål som i hovrätt företagits till avgörande före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

⁹ Senaste lydelse 1958: 8.

¹⁰ Senaste lydelse 1974: 573.

Nyval av nämndemän för hovrätt för tiden från och med år 1977 skall med tillämpning av de nya bestämmelserna äga rum under år 1976. Valet förrättas av landsting och i förekommande fall kommunfullmäktige, som nyvalts under år 1976. Härvid skall halva antalet nämndemän utses för en tid av tre år och återstoden för en tid av sex år.

SFS 1976: 560

På regeringens vägnar

LENNART GEIJER

Trygve Hellners
(Justitiedepartementet)
